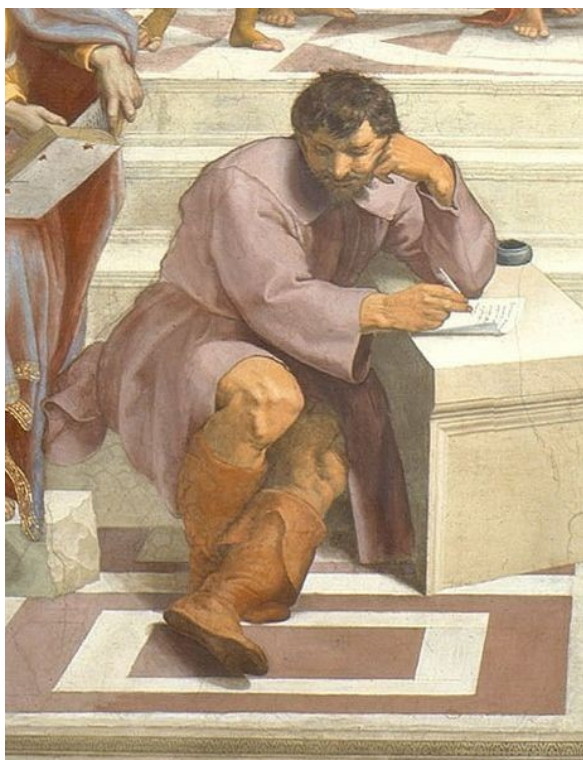

Raphael: Heraklitos

Úvodní slovo editora:

Vážení přátelé,

po malé přestávce se k vám opět dostává vydání Bulletinu České společnosti pro mezinárodní právo. Jak jste si jistě všimli, v obsahu chybí celá jedna sekce – vnitrostátní aplikace lidských práv. Z osobních i technických důvodů jsme se rozhodli tuto sekci zrušit a její obsah nadále uvádět v sekci lidská práva, případně mezinárodní právo obecně. Touto nenadálou změnou vyvolanou mimo náš vliv je způsobeno ono prodloužení s vydáním prvního a druhého čísla letošního roku. Proto nyní čtete nezvykle dvojčíslo. Od dalšího vydání se pak už vrátíme ke klasickému formátu vydávání a na začátku prázdnin se tak můžete těšit na další bulletin a po prázdninách pak na obvyklé dvojčíslo za měsíce červenec až říjen.

Jak se opakovaně ukazuje, a nasvědčují tomu i témata našeho bulletinu, vzrůstající roli hraje na

mezinárodním poli mediace. Můžete se tedy i zde o ní leccos dočíst.

Neustále dochází k vývoji i na poli evropského práva a Petr Navrátil se rozsáhle věnuje nové směrnici a její budoucí implementaci do českého právního řádu. V neposlední řadě bych také rád upozornil na dva články v aktualitách, které vás informují o již konaných zajímavých akcích.

Přeji Vám tedy jako obvykle příjemné čtení a dále i co nejpříjemnější prožití letních měsíců.

S pozdravem,

Milan Lipovský
vedoucí editor Bulletinu ČSMP

Úvodní slovo editora	1
Obsah	2
Mezinárodní právo veřejné obecně	3
Ludmila Halajová: Autonomní zbraňové systémy a Úmluva o zákazu některých konvenčních zbraní	
Mezinárodní právo soukromé	6
Aneta Bernardová: Mediace investičních sporů – naděje pro budoucnost Tomáš Kozárek: Odmítnutí uznání soudního rozhodnutí v občanských a obchodních věcech mezi členskými státy EU na základě výhrady veřejného pořádku	
Mezinárodní právo trestní	10
Nikola Klímová: Situace v Libyi: cesta k prvnímu trestnímu stíhání před Mezinárodním trestním soudem	
Lidská práva	11
Jakub Fejfar: Řešení kyperské otázky na obzoru? Hana Láníková: Mediace etnických konfliktů: Jižní Súdán	
Evropské právo	15
Petr Navrátil: Směrnice o ochraně obchodního tajemství: panta rhei?	
Aktuality	20

MEZINÁRODNÍ PRÁVO OBECNĚ

A

utonomní
zbraňové systémy
a Úmluva o
zákazu některých
konvenčních zbraní

Ačkoli se otázka regulace robotických zbraní postupně vkrádá do povědomí mezinárodní komunity již několik let, pojem „*smrtící autonomní zbraňové systémy*“, neboli „*lethal autonomous weapon systems*“ či také zkráceně „*LAWS*“, vešel v širší známost zejména ve spojení s mezinárodní iniciativou „*Campaign to Stop Killer Robots*“. Tato iniciativa, zformovaná několika nevládními organizacemi během roku 2012, systematicky pracuje na prosazení absolutního preemptivního zákazu plně autonomních zbraní.¹ Přestože již dříve řada odborníků upozorňovala na nutnost hledání způsobu, jak přizpůsobit mezinárodní právo novým robotickým technologiím,² byly to právě nevládní organizace, z jejichž pera vzešla první obsáhlejší odborná studie,³ která mezinárodnímu společenství přiblížila problematiku vývoje a regulace autonomních zbraňových systémů a na jejímž základě se tato problematika dostala na půdu mnoha mezinárodních fór.

Co si vlastně lze představit pod pojem LAWS? Prozatím neexistuje žádná oficiální, státy všeobecně přijímaná, definice. V odborných kruzích se nejčastěji vychází z terminologie

zavedené právě ve výše zmíněné studii nevládních organizací. Pod pojmem LAWS se tedy skrývají takové zbraňové systémy, které jsou od okamžiku aktivace schopné vybrat a zneškodnit určitý cíl zcela samostatně bez jakéhokoli dalšího zásahu člověka.⁴ Teorie v zásadě rozlišuje tři úrovně této „samostatnosti“ systému ve vztahu k míře zapojení lidského faktoru do jeho ovládání, a to tzv. zbraňové systémy s „*human in the loop*“, případně „*human on the loop*“ či dokonce „*human out of the loop*“. Pro tuto kategorizaci se jen velmi těžko hledá adekvátní překlad. Systémy typu „*human in the loop*“ jsou po celou dobu své aktivace dálkově řízené lidským operátorem. Na tomto principu dnes fungují veškeré používané bojové drony, neboli „*bezpilotní bojové systémy*“ či „*UCAS*“. Ty jsou sice postupně vybavovány mnohými pokročilými částečně autonomními funkcemi, avšak na jejich fungování má stále rozhodující vliv lidský operátor. Systémy typu „*human on the loop*“ představují určitý mezistupeň, kdy tyto systémy sice fungují do jisté míry autonomně podle naprogramovaných kritérií a cílů, avšak do jejich fungování může lidský operátor kdykoli zasáhnout a autonomně zahájenou akci přerušit. Oproti tomu systémy typu „*human out of the loop*“, tedy ony LAWS v pravém smyslu, již s žádným lidským faktorem nepočítají a fungují zcela autonomně. Takové systémy jsou díky svému softwarovému a hardwarovému vybavení schopny snímat prostředí, detekovat hrozby a následně na základě vnějších stimulů samostatně „rozhodnout“ a provést zásah.

¹ Pro více informací o iniciativě srov. <<http://www.stopkillerrobots.org>>.

² ALSTON, Philip. Interim report of the Special Rapporteur on extrajudicial, summary or arbitrary executions. UN Doc. A/65/321 (23 August 2010).

³ Human Rights Watch and Harvard Law School's International Human Rights Clinic (IHRC). Loosing Humanity: The Case against Killer Robots [online]. November 2012 [cit. 2017-03-11]. Dostupné z: <https://www.hrw.org/sites/default/files/reports/arms1112_ForUpload.pdf>.

⁴ Human Rights Watch, op. cit. sub 3, s. 2; HEYNS, Christof. Report of the Special Rapporteur on extrajudicial, summary or arbitrary executions. UN Doc. A/HRC/23/47 (9 April 2013), para 38-41.

Ačkoli prozatím ještě žádný stát nevyvinul takový plně autonomní zbraňový systém, který by byl po aktivaci schopen identifikovat a zaměřovat cíle bez další lidské intervence, rapidní rozvoj nových technologií směrem k větší autonomizaci a tendence neustále více a více vzdalovat příslušníky bezpečnostních složek státu od samotného bojiště přesvědčily mezinárodní společenství, že je třeba přenést debatu o LAWS z akademické sféry na příslušná mezinárodní fóra a najít nejvhodnější způsob jak zajistit, že tyto nové technologie budou vyvíjeny a jednoho dne možná používány v souladu s požadavky mezinárodního humanitárního práva (dále jen „MHP“) a mezinárodního práva lidských práv.

V reakci na zprávu Zvláštního zpravodaje OSN pro mimosoudní popravu Christofa Heynse byly LAWS v roce 2013 poprvé podrobeny interaktivnímu dialogu během 23. zasedání Rady OSN pro lidská práva.¹ Na půdě OSN jsou LAWS dlouhodobě též předmětem zájmu Úřadu OSN pro otázky odzbrojení (UNODA)² a Výzkumného institutu OSN pro otázky odzbrojení (UNIDIR),³ problematice se věnuje také Mezinárodní výbor Červeného kříže⁴. Za nejpovolanejší fórum, kde je třeba vést debatu o LAWS, však většina odborníků považuje zejména Úmluvu o zákazu nebo omezení

použití některých konvenčních zbraní, které mohou způsobovat nadměrné utrpení nebo mít nerozlišující účinky, z roku 1980 (dále jen „Úmluva“).⁵

Cílem Úmluvy, jak sám její název napovídá, je zakázat či omezit použití některých typů zbraní. Jde pouze o rámcovou úmluvu, přičemž konkrétní omezující závazky obsahují její

dodatkové protokoly. Tím je zaručena flexibilita celého smluvního mechanismu. K dnešnímu dni bylo přijato celkem 5 protokolů, které zakázaly použití zbraní se

¹ HRC. *Report of the Human Rights Council on its twenty-third session*. UN Doc. A/HRC/23/2 (27 August 2013), s. 103.

² Srov. <<https://www.un.org/disarmament>>.

³ Srov. <<http://www.unidir.org>>.

⁴ Srov. <<https://www.icrc.org/en/war-and-law/weapons/ihl-and-new-technologies>>.

⁵ Úmluva o zákazu nebo omezení použití některých konvenčních zbraní, které mohou způsobovat nadměrné utrpení nebo mít nerozlišující účinky (přijata 1980-10-10, účinnost 1983-12-02) 1342 UNTS 137 („CCW“).

střepinami nezjistitelnými rentgenovými paprsky, dále použití min a nástražných min, zápalných zbraní a oslepujících laserových zbraní. Posledním protokolem se smluvní státy zavázaly k odstraňování a likvidaci nevybuchlé munice. K Úmluvě se každoročně koná konference vysokých smluvních stran (případně revizní konference každých pět let), aby posoudila status a působení Úmluvy a jejich protokolů.

V roce 2013 rozhodla konference vysokých smluvních stran Úmluvy o konání prvního neformálního setkání expertů, které mělo posoudit otázky související s LAWS ve vztahu k cílům Úmluvy.¹ Tato setkání se konala již třikrát, a to v letech 2014, 2015 a 2016. Setkání se každoročně účastnili nejen zástupci smluvních stran Úmluvy, ale také zástupci řady nevládních organizací i vědeckých a vzdělávacích institucí. Výstupem těchto setkání byla vždy souhrnná zpráva, která byla následně prezentována na konferenci vysokých smluvních stran a podrobena diskuzi. Debaty se v rámci těchto setkání soustředily především na problematiku nalezení vhodné definice LAWS, vymezení pojmu „*meaningful human control*“, tedy rozumné úrovně lidské kontroly, která je mnohými považovaná za klíčový požadavek pro možnou legalitu LAWS, dále na problematiku provádění právních rozborů nově vyvíjených zbraní z hlediska požadavků MHP, odpovědnosti za zásahy prováděné prostřednictvím LAWS a nebezpečí jejich zneužití nestátními aktéry. V obecné rovině se debaty pravidelně točily také kolem otázky, zda je vůbec morálně a eticky akceptovatelné, aby byla strojům svěřena moc „rozhodovat“ o životě osob, a zda by neměl být urychleně přijat absolutní zákaz vývoje a použití LAWS nebo alespoň moratorium na jejich vývoj, dokud se mezinárodní společenství neshodne, jak s touto výzvou naloží.²

¹ Meeting of the High Contracting Parties to the CCW. *Final report*. UN Doc. CCW/MSP/2013/10 (16 December 2013), para 32.

² Fifth Review Conference of the High Contracting Parties to the CCW. *Report of the 2016 Informal Meeting of Experts on Lethal Autonomous Weapons Systems (LAWS)*. UN Doc. CCW/CONF.V/2 (10 June 2016).

Na páté revizní konferenci k Úmluvě, která proběhla v prosinci 2016, bylo na základě doporučení z posledního neformálního setkání expertů přijato rozhodnutí, jímž byla vytvořena Skupina vládních expertů s mandátem v oblasti LAWS.³ Ta se sejde v Ženevě podle plánovaného programu v letošním roce hned dvakrát, a to ve dnech 21. - 25. srpna a 13. - 17. listopadu. Bude velmi zajímavé sledovat, zda se debata v tomto formálnějším režimu opět omezí spíše na obecné otázky a identifikaci základních výzev pro mezinárodní právo, či zda se debata bude vyvíjet konkrétněji – například směrem k vytvoření univerzální definice LAWS a vyjasnění, příp. dotvoření, právního rámce, v němž se LAWS budou pohybovat. Vzhledem k tomu, že v minulosti vedly práce Skupin vládních expertů ke sjednání nových protokolů k Úmluvě či k doplnění stávajících, proponenti úplného zákazu vývoje a použití LAWS vkládají do práce nově zřízené skupiny velké naděje. Řada odborníků ale přijetí nového protokolu ve vztahu k LAWS nevidí v dohledné době příliš reálné. Prozatím žádné LAWS vyvinuty nebyly a existují pochybnosti, zda vývoj plně autonomních zbraňových systémů bude v dohledné budoucnosti vůbec technologicky možný. Proto dle mnohých není možné, a ostatně ani žádoucí, přijímat absolutní zákaz určité zbraně preventivně a bez znalosti jejích konkrétních technických parametrů a souvisejících schopností vyhovět požadavkům MHP.⁴

Ludmila Halajová

³ Fifth Review Conference of the High Contracting Parties to the CCW. *Final Document of the Fifth Review Conference. Advance Version*. UN Doc. CCW/CONF.V/10 (23 December 2016).

⁴ Srov. např. SCHMITT, Michael. *Autonomous Weapons Systems and International Humanitarian Law: A Reply to the Critics* [online]. *Harvard International Security Journal*. 2013 [cit. 2016-03-17]. Dostupné z: <http://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=2184826>.

MEZINÁRODNÍ PRÁVO SOUKROMÉ

Mediace investičních sporů – naděje pro budoucnost

„Když se v noci budím a přemýšlím o arbitrážích, nepřestává mě udivovat, že suverénní státy vůbec souhlasí s účastí v investiční arbitráži. (...) Tři soukromé osoby mají moc přezkoumávat, bez jakýchkoli omezení či možnosti odvolání, všechny úkony vlády, soudní rozhodnutí i zákony.“ – Juan Fernandez Armesto, rozhodce ze Španělska¹

Výhody, pro které si kdysi získalo svou oblibu arbitrážní řešení sporů, se nyní stávají jeho slabiny. I proto roste obliba mediace jako alternativního řešení sporů. Úspěšnost mediace závisí na povaze vztahu mezi stranami sporu. Některé vztahy jsou pro mediaci vhodnější než jiné. Spory mezi investory a státy byly donedávna řešeny především formou mezinárodních investičních arbitráž. Tento druh rozepří se však stává čím dál tím problematičtější a je nezbytné najít nové způsoby jeho řešení. Tím, že investor může v investičních sporech zpochybnit a zvrátit rozhodnutí státu, může ohrozit stabilitu celé země.

Příkladem sporu, který při řešení v investiční arbitráži ohrozil stabilitu rozvojového státu, je spor Uruguay v. Philip Morris. Tabáková společnost Philip Morris se pod tlakem faktu, že mnoho zemí v zájmu ochrany veřejného zdraví zavádí regulace balení cigaret (omezení marketingových prvků na krabičkách, zavádění odstrašujících nápisů), pravděpodobně rozhodla tento trend zastavit tím, že

exemplárně napadne stát, který takovou regulaci zavedl. Vybrala si proto Uruguay, malou zemi s velmi omezenými prostředky. Tabáková společnost si, zdá se, byla vědoma, že Uruguay nebude mít dostatek financí pro vedení sporu. Postup se společností Philip Morris vyplatil – Uruguay si dokonce během sporu musela brát půjčky od soukromých osob, aby byla schopná financovat právní zastoupení.² Tento problematický spor vedl k tomu, že do (nedávno Donaldem Trumpem suspendované) Transpacifické dohody (TPP) bylo zavedeno ustanovení zakazující mezinárodní investiční arbitráže v oblasti tabákového průmyslu. Ať už se dohodu podaří zachránit či ne, může takové pravidlo sloužit jako inspirace pro širší použití mediace v investičních sporech.

Přímé zahraniční investice jsou výhodné pro cílový stát vzhledem k přínosu kapitálu. Zejména v rozvojových zemích proto roste jejich význam.³ Výše přímých zahraničních investic do rozvojových zemí v současnosti převyšuje investice do zemí vyspělých.⁴ Pokud však rozvojové země v určitém regionu nezkoordinují svou politiku, může snadno investor využít jejich snahy získat investice právě pro sebe a poštvávat státy proti sobě navzájem, což v důsledku zastíní výhody, které by zahraniční investice měly rozvojovým zemím přinášet.⁵

Státy poskytují přímým zahraničním investicím ochranu skrze mezinárodní investiční dohody. Ty chrání investora před protiprávními rozhodnutími státu a zpravidla obsahují arbitrážní doložky. Země se však tím,

¹ “The TTIP of the anti-democracy iceberg. The risks of including investor-to-state dispute settlement in transatlantic trade talks” (2013) Friends of the Earth Europe Working Paper, online http://www.foeeurope.org/sites/default/files/foe_e_factsheet_isds_oct13.pdf.

² “Philip Morris vs the Government of Uruguay”, online

http://www.tobaccotactics.org/index.php/Philip_Morris_vs_the_Government_of_Uruguay.

³ R. Doak Bishop et al., *Foreign Investment Disputes* (Wolters Kluwer International 2005) str. 7-8.

⁴ “Mediation of Investor-State conflicts” (2014) 127:8 Harv. L. Rev. – Harvard 2543 at 2544

⁵ “FDI is a global force, but is it a force for good?”, (24. března 2011) Kusi Hornberg, online <http://blogs.worldbank.org/psd/fdi-is-a-global-force-but-is-it-a-force-for-good>.

že souhlasí s rozhodčí doložkou, vzdávají své suverénní imunity a dávají investorovi možnost měnit rozhodnutí státu.¹

Během svého rozkvětu si arbitráže získávaly popularitu svou rychlostí a finanční efektivností. V současné době však pozorujeme krizi arbitráží, popisovanou jako „judicializace arbitráže.“

To znamená, že arbitrážní řízení se stávají nákladnými a zdoluhavými.

Těmito nedostatky však netrpí mediace. Strany v současnosti často volí mediaci kvůli šetření nákladů. Tato motivace by stejně tak mohla zvýšit oblibu u mediace

investičních sporů. Náklady na investiční arbitráže totiž mohou ohrožovat stabilitu státu, zejména u rozvojových zemí, ve kterých představují podstatnou část rozpočtů.² Nebezpečí, že rozvojová země bude muset zaplatit biliony dolarů v kompenzaci investorovi, je však jen jedna část problému. Rozvojové země také postrádají personální zdroje pro posouzení oprávněnosti nároku investora. Jen malá část vlád má specializovaná oddělení pro investiční spory.³ Navíc zaměstnanci státu, kteří mají na starost investiční spory, nejsou propojeni s těmi, jejichž rozhodnutí dalo sporu vzniknout.

Naproti tomu mediace investičních sporů nabízí řadu benefitů. Nejviditelnějším je snížení nákladů. Jak už bylo řečeno, arbitráže se stávají čím dál nákladnějším a zdoluhavějším způsobem řešení sporů a

rozvojové země často nemají ani dostatečné zdroje pro náležité právní zastoupení. Investoři jsou si toho vědomi, a tak často zastrašují země hrozbou sporu – i pouhá obava z možného rozhodčího řízení může stát odradit od přijetí rozhodnutí, které jde sice proti zájmu investora, ale je ve veřejném zájmu. Zdlouhavost

arbitráží navíc přináší zemi negativní publicitu a odrazuje případné další investory.⁴

Dalším argumentem ve prospěch investičních mediací je fakt, že zatímco arbitrážní řízení může být zahájeno jen z podnětu investora, mediaci může zahájit i stát. Proto může mediace zabránit budoucím sporům.

Například stát, který se připravuje na přijetí zákona zavádějícího změny v balení tabákových výrobků tak může podrobnosti takové úpravy dojednat s investorem při mediaci.

Mediace investičních sporů navíc umožňuje zapojení třetích stran a veřejnosti. Investiční spory často zasahují do veřejného zájmu, týkají se např. ochrany životního prostředí či veřejného zdraví. Mediace, na rozdíl od arbitráže, umožňuje, aby k jednomu stolu zasedly vedle státu a investora též zájmová sdružení občanů.

V neposlední řadě je používání mediace při řešení investičních sporů opodstatněno faktem, že obě strany sporu zpravidla mají zájem na zachování dobrého vzájemného vztahu. Investor proto, že již má v zemi vybudovanou infrastrukturu, vláda zase proto, že nechce přijít o investice a zároveň nechce negativní

¹ “Mediation of Investor-State conflicts” (2014) 127:8 Harv. L. Rev.– Harvard 2543 str. 2544.

² Tamtéž.

³ Tamtéž.

⁴ Tamtéž.

publicitou odradit další investory. Mediací dává výrazně lepší předpoklady pro zachování dobrého vztahu mezi stranami sporu. Cílem mediace je nejen prosté rozhodnutí sporu, ale také ochrana existujícího obchodního vztahu a vytvoření předpokladů pro jeho další existenci. Mediací zároveň zajišťuje naprostou důvěrnost. Ačkoli jednání v rámci arbitráží jsou zpravidla tajná, sama existence sporu zřídka zůstane skrytou, už proto, že stát může stěží utajit před veřejností horentní sumy vynaložené na právní zastoupení. Naproti tomu mediace je zcela důvěrnou, což umožňuje uchránit se negativní publicity a populistických vlivů při vyjednávání.

Mediací investičních sporů jistě skrývá i negativa. Jedním z nich je například fakt, že výsledkem mediace není rozhodnutí, které by mohlo sloužit jako precedent pro případná další řízení. Praxe proto nemá dostatek možností se vyvíjet. Výsledek rozhodčího řízení je však též často nepředvídatelný a předchozí rozhodnutí nejsou závazná.

Je fakt, že mediace investičních sporů je stále používána zřídka. Je na ni hleděno se stejnou skepsí, se kterou bylo před několika dekadami nahlíženo na investiční arbitráže, předtím, než se rozvinuly do pozdější obliby. Neexistuje důvod, proč by mediace nemohl čekat podobný rozkvět. Neven, že mediace vykazují vysokou úspěšnost v řešení sporů. Zajišťují také lepší ochranu zájmů nejzranitelnějších rozvojových zemí prostřednictvím ušetření nákladů a přitáhnutím dalších investic. Nepochybnou výhodou je též větší předpoklad pro zachování dobrého vztahu mezi investorem a státem.¹

Aneta Bernardová²

¹ "Mediation of Investor-State Disputes" (14. června 2013), Jean E. Kalicki, online <http://kluwerarbitrationblog.com/2013/06/14/mediation-of-investor-state-disputes-revisiting-the-prospects/>.

² Studentka 5. ročníku Právnické fakulty UK, členka právní poradní skupiny v Poslanecké sněmovně Parlamentu ČR

Odmítnutí uznání soudního rozhodnutí v občanských a obchodních věcech mezi členskými státy EU na základě výhrady veřejného pořádku

Princip vzájemného uznávání soudních rozhodnutí v občanských a obchodních věcech je jednou ze složek, na nichž je postaven evropský justiční prostor a spolupráce v civilních věcech.³ Aplikace tohoto principu představuje projev vzájemné důvěry mezi členskými státy EU, které se tak dobrovolně vzdávají kontroly nad procesem vydávání soudního rozhodnutí a akceptují výsledek soudního řízení v dané oblasti uskutečněného v jiném členském státě.⁴ Tento postup je možný jen díky tomu, že všechny členské státy EU se zavázaly respektovat vládu práva a zachovávat právní stát, který je schopen garantovat všem jedincům jejich práva.⁵

Výhrada veřejného pořádku v tomto systému představuje jeden z taxativně určených prostředků⁶, na jehož základě je možné odmítnout uznat soudní rozhodnutí z jiného členského státu EU. Tento pojem je ovšem poměrně vágní a lze pod něj podřadit různé situace. Proto se pro jeho aplikaci pokusil ve

³ Článek 81 Smlouvy o fungování Evropské unie. In: EUR-lex [právní informační systém]. Úřad pro publikace Evropské unie [cit. 25. 1. 2017]. Dostupné z: <http://eurlex.europa.eu/>. (dále jen „SFEU“)

⁴ Rozhodnutí z jednoho členského státu je v druhém členském státě uznáno automaticky bez potřeby zvláštního řízení, v němž by bylo rozhodnutí formálně uznáno.

⁵ FUNKE, Katja. *Das Anerkennungsprinzip im internationalen Privatrecht*. 1. vyd. Tübingen: Mohr Siebeck, 2009. s. 33 – 36.

⁶ Viz např. článek 45 nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1215/2012 ze dne 12. prosince 2012 o příslušnosti a uznávání a výkonu soudních rozhodnutí v občanských a obchodních věcech. In: EUR-lex [právní informační systém]. Úřad pro publikace Evropské unie [cit. 25. 1. 2017]. Dostupné z: <http://eurlex.europa.eu/>.

své judikatuře Soudní dvůr vytvořit alespoň základní mantinely.

Výhrada veřejného pořádku v právu EU – evropský veřejný pořádek

Právo EU operuje při aplikaci výhrady veřejného pořádku s evropským veřejným pořádkem. Evropský veřejný pořádek je součástí veřejného pořádku členských států EU a představují jej normy společné všem členským státům EU.¹ Z tohoto pohledu je evropský veřejný pořádek užším pojmem, než je veřejný pořádek jednotlivých členských států, jelikož ne všechny normy národních veřejných pořádků členských států EU jsou společné všem členským státům EU.

Vymezení tohoto pojmu a podmínky pro jeho využití v právu EU je možné nalézt v rozhodnutích Soudního dvora Evropské unie. Jedná se především o rozhodnutí C-7/98 Krombach² a C-38/98 Renault³.

Jak již bylo řečeno, evropský veřejný pořádek představují normy společné všem členským státům EU. Jeho obsah naplňují podle Soudního dvora EU samotné členské státy svým národním veřejným pořádkem. Soudní dvůr EU podle svého vyjádření není oprávněn naplňovat obsah tohoto pojmu. Pouze stanovuje mantinely, v nichž se členské státy při používání daného pojmu v rámci výhrady veřejného pořádku musí držet. Tuto svou úlohu Soudní dvůr dovodil z cílů evropského justičního prostoru, mezi něž patří mimo jiné volný pohyb soudních rozhodnutí. Aby byl zajištěn tento volný pohyb, musí mít Soudní dvůr alespoň možnost stanovit základní meze pro aplikaci institutu veřejného pořádku.⁴

Aplikace výhrady veřejného pořádku

Výhradu veřejného pořádku podle Soudního dvora EU lze použít pouze tehdy, kdy by uznání soudního rozhodnutí jiného členského státu vedlo k porušení určité podstatné právní zásady nebo principu státu uznání, což by bylo pro tento stát nepřijatelné. Musí se ovšem jednat o opravdu základní normu, od jejíž aplikace daný členský stát nemůže upustit. Zároveň platí, že takovýmto porušením není případ, kdy soud, jenž rozhodnutí původně vydal, rozhodl zjevně nesprávně. Akceptace této situace jako důvodu pro aplikaci výhrady veřejného pořádku by byla porušením zásady, že soudní rozhodnutí nelze přezkoumávat ve věci samé.⁵ Proto Soudní dvůr EU jasně stanovil, že nelze v takovéto situaci odmítnout uznat soudní rozhodnutí na základě výhrady veřejného pořádku.

Pokud bude chtít členský stát odmítnout uznat soudní rozhodnutí z jiného členského státu EU na základě výhrady veřejného pořádku, musí uznání tohoto soudního rozhodnutí porušit určitý základní právní princip nebo zásadu, na níž je postaven právní řád daného členského státu. Takováto skutečnost musí být zjevně v rozporu s veřejným pořádkem daného členského státu EU.

Z výše uvedeného lze vyvodit, že výhrada veřejného pořádku sice představuje limit pro vzájemné uznávání soudních rozhodnutí v občanských a obchodních věcech mezi členskými státy EU, ale díky judikatuře Soudního dvora EU je její užití poměrně výrazně zúženo, a bude ji tak možné aplikovat ve vztazích mezi členskými státy EU spíše ve výjimečných případech.

Tomáš Kozárek⁶

¹ PAUKNEROVÁ, M., ROZEHNALOVÁ, N., ZAVADILOVÁ, M. a kol. *Zákon o mezinárodním právu soukromém. Komentář*. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2013, s. 39.

² Rozsudek Soudního dvora ze dne 28. března 2000, Dieter Krombach v. Andrému Bamberskimu, věc C-7/98.

³ Rozsudek Soudního dvora ze dne 11. května 2000. Régie Nationale des Usines Renault SA v. Maxicar SpA, Orazio Formento, věc C-38/98.

⁴ VALDHANS, J., DRLÍČKOVÁ, K., HUDECOVÁ, L., JANEČKOVÁ, P., ROHOVÁ, I., ŠIMKOVÁ, I. Rozhodování Soudního dvora EU ve věcech uznání a výkonu cizího soudního rozhodnutí (Analýza rozhodnutí dle Nařízení Brusel Ibis). 1. vyd. Brno: Masarykova univerzita, 2015. s.161.

⁵ PAUKNEROVÁ, M., ROZEHNALOVÁ, N., ZAVADILOVÁ, M. a kol., 2013, op. cit., s. 39, 42-43.

⁶ Autor je externím doktorandem na Katedře mezinárodního a evropského práva Právnické fakulty Masarykovy univerzity a právním referentem na oddělení mezinárodního práva Odboru evropského a mezinárodního práva Ministerstva průmyslu a obchodu České republiky.

MEZINÁRODNÍ PRÁVO TRESTNÍ

Stránka | 10

Situace v Libyi: cesta k prvnímu trestnímu stíhání před Mezinárodním trestním soudem¹

Po více než čtyřech letech od svého vydání byl uveřejněn zatýkácí rozkaz proti Mohamedu Khaledovi al-Tuhamymu, který je obviněn ze zločinů proti lidskosti a válečných zločinů, jež měl spáchat v průběhu roku 2011 během občanské války v Libyi. Proces s al-Tuhamym by byl přitom prvním případem, který by se mohl projednávat před Mezinárodním trestním soudem v rámci vyšetřování situace v Libyi.

Na počátku roku 2011 se Libye zařadila mezi skupinu států, které ochromila vlna masových demonstrací proti stávajícím režimům. Rozbuškou nepokojů, jež se z Bengházi brzy rozšířily do dalších koutů země, se stalo zatčení lidskoprávního aktivisty Fethiho Tarbela. Protestující požadovali nejen propuštění politických vězňů, ale především konec autokratického režimu Muammara Kaddáfího.

V reakci na eskalaci násilí a brutální zásahy vládní garnitury proti demonstrantům schválila 26. února 2011 Rada bezpečnosti OSN rezoluci č. 1970, kterou uvalila na Libyi zbrojní embargo a zároveň skrze proceduru tzv. *referralu* vyzvala Mezinárodní trestní soud (MTS) k prošetření porušování lidských práv ze strany libyjského režimu. Situace v Libyi se tímto stala součástí vyšetřovací agendy soudu

navzdory faktu, že Libye nepatří mezi smluvní státy Římského statutu.

Dle odůvodnění zatýkácího rozkazu hrál pravděpodobně al-Tuhamy během potlačování nepokojů významnou roli. Jako pravděpodobný ředitel Národního bezpečnostního úřadu, který měl pod svou kontrolou všech 33 lokálních poboček rozmístěných po celé zemi, byl odpovědný za výkon rozkazů přímo od Muammara Kaddáfího týkajících se pronásledování a zatýkání.

Závažnost spáchaných zločinů však nebyla jediným důvodem, proč se v roce 2013 soudci MTS rozhodli vydat zatýkácí rozkaz. Důvodem byla i jeho dřívější pozice, kontakty a údajné držení nejméně 10 pasů, z nichž některé byly vydány na falešná jména.

Ačkoliv byl zatýkácí rozkaz v souladu s praxí MTS původně vydán jako neveřejný, na konci dubna 2017 rozhodli soudci o jeho zveřejnění. Reagovali tak na žádost žalobců, podle jejichž názoru by takový krok měl usnadnit spolupráci států s MTS a zvýšit šance na al-Tuhamyho zatčení.

Daný postup není přitom v historii MTS nijak neobvyklý. V případě velitele konžských milicí Thomase Lubangy se soudci taktéž nejprve přiklonili k vydání pouze neveřejného zatýkácího rozkazu. Teprve po Lubangově zatčení, kdy byla dostatečně zajištěna ochrana svědků a poškozených, bylo jeho znění odtajněno.

Jestliže se al-Tuhamyho podaří za pomoci smluvních stran Římského statutu zatknout a předvést před soudce v Haagu, půjde o první případ stíhání v rámci vyšetřování situace v Libyi. Na základě zmiňované rezoluce Rady bezpečnosti byly doposud vydány zatýkácí rozkazy na tři další osoby, a to na samotného Muammara Kaddáfího, jeho syna Sajfa al-Islám Kaddáfího a Abdulláha al-Senussiho, který působil v čele libyjských tajných služeb. Zatímco trestní stíhání proti Muammaru Kaddáfímu bylo zastaveno po jeho smrti, Sajf Kaddáfí stále nebyl libyjskými orgány MTS vydán a řízení proti al-Senussimu bylo v roce 2014 odvolacím senátem prohlášeno za nepřipustné.

Nikola Klímová

¹ **Zdroje:** Coalition for the International Criminal Court. *Issuance of a warrant of arrest or summons by the ICC*, 27.2.2007 (http://www.iccnw.org/documents/CICC-FS_QA_ArrestWarrants_27feb07.pdf); ICC. *Statement of ICC Prosecutor to the UNSC on the Situation in Libya*, 9.5.2017; Pre-Trial Chamber I, ICC. *Decision on Reclassification of the Warrant of Arrest*, 24.4.2017; Pre-Trial Chamber I, ICC. *Warrant of Arrest for Al-Tuhamy Mohamed Khaled with under seal and ex parte Annex*, 18.4.2013; UN. *SC Res. S/RES/1970 (2011)*, 26.2.2011

LIDSKÁ PRÁVA

Řešení kyperské Otázky na obzoru?

V lednu tohoto roku proběhlo v Ženevě za účasti Velké Británie, Turecka a Řecka¹ zatím poslední kolo multilaterálních jednání ohledně znovusjednocení Kypru. Všechna předchozí jednání zatím skončila bez úspěchu, včetně tzv. Annanova plánu, který představil v roce 1999 tehdejší generální tajemník OSN Kofi Annan.² Tento plán, který předpokládal konfederativní

více prohloubilo, když se zástupci tureckokyperské komunity odmítli zúčastnit setkání se zástupci kyperské strany. Turecká strana tak vyjádřila svůj nesouhlas s rozhodnutím parlamentu Kyperské republiky z 10. února 2017, podle kterého se mělo na veřejných kyperských školách připomenout výročí referenda o spojení s pevninským Řeckem z roku 1950.⁴ V tomto referendu hlasovalo pro myšlenku spojení – v řečtině označováno jako *enosis* – 95% kyperských Řeků, avšak toto referendum nebylo právně závazné.⁵ Andros Kyprianou, generální

Stránka | 11

uspořádání ostrova spolu se vznikem Spojené kyperské republiky. V březnu 2004 byl však v referendu odmítnut kyperskými Řeky.³ V polovině února se však napětí mezi kyperskou a tureckou komunitou znovu ještě

tajemník kyperské dělnické strany AKEL, která jako jediná hlasovala proti tomuto návrhu, označil vzniklou situaci za možný kolaps jednání o budoucím sjednocení ostrova. Zároveň vyzval ke kompromisnímu řešení a

¹ Velká Británie, Turecko i Řeckou jsou garančními mocnostmi podle smlouvy z roku 1960.

² THE COMPREHENSIVE SETTLEMENT OF THE CYPRUS PROBLEM [online]. 2004 [cit. 2017-03-15]. Dostupné z: <http://www.zypern.news/extras/annan-plan-for-cyprus-2004.pdf>

³ COUFOUDAKIS, Van, KYRIAKIDES, Klearchos. The case against the Annan Plan. London: Lobby for Cyprus, 2004, s. 9.

⁴ URAS, Umut. Cyprus talks falter over nationalist commemoration row. In: Aljazeera.com [online]. [cit. 2017-03-14]. Dostupné z: <http://www.aljazeera.com/news/2017/02/cyprus-talks-falter-nationalist-commemoration-row-170222183308656.html>

⁵ POTIER, Tim. Commemorating the 1950 referendum. In: In-cyprus.com [online]. [cit. 2017-03-14]. Dostupné z: <http://in-cyprus.com/commemorating-the-1950-referendum/>

oproštění se od nacionalismu.¹ Jednání tak zatím budou pokračovat bez přímé konfrontace obou stran. Na polovinu března 2017 byla naplánována separátní jednání mezi zvláštním poradcem generálního tajemníka OSN Espenem Barth Eidem a zástupcem lídrů obou stran, severokyperským prezidentem Mustafou Akincim i prezidentem Kyperské republiky Nicosem Anastadiasem.²

Na ostrově tak nadále existují dva “státy”, mezinárodně uznaná Kyperská republika a Severokyperská turecká republika (dále jako SKTR), kterou však uznává pouze Turecko. Ostrov je takto fakticky rozdělen od turecké invaze v roce 1974. Tato invaze byla reakcí na povstání kyperských Řeků podporujících ideu *enosis*, tedy spojení s pevninským Řeckem, kdy se Turecko obávalo diskriminace kyperských Turků.³ Následně v roce 1983 vznikla na Tureckem okupovaném území na severu ostrova Severokyperská turecká republika. Z téhož roku pochází i Ústava tohoto “státu”.⁴ Čl. 1 Ústavy deklaruje Severokyperskou tureckou republiku jako sekulární stát založený na principech demokracie, sociální spravedlnosti a vlády práva. Na území Severokyperské republiky se stále nachází více než 30 000 tureckých vojáků. Krom toho na ostrově od roku 1964 působí mírová mise OSN UNFICYP.⁵

Další krůček k řešení kyperské otázky tak přidaly i události z počátku roku 2017. Avšak můžeme shrnout, že k zásadnímu pokroku v

řešení situace nedošlo. Ostrov se tak stále nachází ve *status quo* “dvou Kypřů”. Možné řešení tak můžeme spatřovat v konsociačním uspořádání politického systému ostrova.⁶ Konsociační demokracie se v minulosti ukázala jako efektivní řešení pro vnitřně segmentované společnosti.⁷ Tento systém předpokládá nalezení shody mezi jednotlivými segmenty společnosti jak na bázi elit, tak ale i na bázi mas. Jinými slovy řešení kyperské otázky by se tak kromě vládní úrovně mělo přesunout i do nižších pater společnosti, např. do oblasti, školství, kultury, náboženství apod. Otázkou, rovněž dosud otevřenou, zůstává, jakou roli může sehrát kyperská otázka v možných přístupových jednáních Turecka do Evropské unie.

Jakub Fejfar

Mediace etnických konfliktů: Jižní Súdán

Z důvodu globalizace je složení obyvatelstva v mnoha zemích heterogenní, a tak existuje ve světě nespočet ohnisek etnických konfliktů. Afrika, kde uměle vytvořené hranice jednotlivých států, které zůstaly po koloniální nadvládě, dávají jen velmi malý etnický, ekonomický nebo dokonce geografický smysl, je jedním z „dobrých“ příkladů.

Tento článek se bude věnovat Jižnímu Súdánu, kde konflikt, který vznikl původně z politických důvodů, přerostl velmi rychle do etnických rovin. Priti Patel, britská státní tajemnice pro mezinárodní rozvoj, jej v současné době označuje jako genocidu.⁸

¹ CHRISTOU, Jean. Kyprianou sees potential for talks to collapse. In: Cyprus-mail.com [online]. [cit. 2017-03-14]. Dostupné z: <http://cyprus-mail.com/2017/03/14/kyprianou-sees-potential-talks-collapse/>

² Eide to meet the leaders separately on Wednesday. In: Cyprus-mail.com [online]. [cit. 2017-03-14]. Dostupné z: <http://cyprus-mail.com/2017/03/14/eide-meet-leaders-separately-wednesday/>

³ ŠTĚPÁNEK, Petr. Severní Kypr: zpátky na start? Mezinárodní politika. 2012(4).

⁴ *The Constitution of Turkish Republic of Northern Cyprus* [online]. [cit. 2017-03-16]. Dostupné z: <http://www.cypnet.co.uk/ncyprus/main/polsyst/constitution/>

⁵ *United Nations Peacekeeping Force in Cyprus* [online]. [cit. 2017-03-16]. Dostupné z: <https://unficypr.unmissions.org>

⁶ K problematice konsociace viz blíže např. CHOUDHRY, Sujit. *Constitutional design for divided societies: integration or accommodation?* New York: Oxford University Press, 2008. ISBN 978-019-9535-415.

⁷ Srov též. LIJPHART, Arend. *Patterns of democracy: government forms and performance in thirty-six countries*. New Haven: Yale University Press, c1999. ISBN 978-0300078930.

⁸ BIRYABAREMA, Elias. UK says killings in South Sudan conflict amount to genocide.

Etnické konflikty jsou často zapříčiněny několika prolínajícími se faktory, ale bez ohledu na důvod jejich vzniku se většina z nich vyznačuje svým násilím a těžkostí najít dlouhotrvající smírné řešení.¹ I v případě Jižního Súdánu má konflikt několik příčin, mezi něž patří etnické konkurenční spory, ale i špatně řízená decentralizace, korupce a marginalizace.² Toto činí mediační snahy velmi složitými, protože pro zajištění úspěšné mediační dohody, která by měla dlouhodobý dopad, je nezbytné se podrobně vypořádat se všemi problémy, které daná společnost má. V opačném případě bude mít smír jen krátkodobý účinek a první spor v nevyřešené oblasti zapříčiní rozpad mediační dohody.

Rozsah etnického konfliktu v Jižním Súdánu má devastující následky z hlediska lidského utrpení a představuje významné riziko pro regionální bezpečnost a mír. Následky etnických bojů v Jižním Súdánu přinutily způsobenou nejistotou, nedostatkem potravin a kolapsem vládnoucího systému více než 1,5 milionu lidí uprchnout ze země.³ Dne 16. ledna 2017 vydal UNMISS a Úřad vysokého komisaře pro lidská práva společnou zprávu, ve které konstatuje, že došlo k porušování mezinárodního humanitárního práva, zabíjení, znásilňování, a to mimo jiné z etnických důvodů.⁴ V Organizaci spojených národů

(„OSN“) se diskutuje o hladomoru v zemi.⁵ Situace v zemi je neudržitelná, a proto bylo v tomto případě voláno po zásahu třetích stran. OSN se pomocí mediace aktivně zapojuje do řešení konfliktu. Útvar mediační podpory (Mediation Support Unit) v Oddělení pro politické záležitosti OSN má v zemi své zástupce, kteří podporují mezinárodní mediátory prostřednictvím technické výpomoci, poradenství a sdílení institucionálních znalostí.⁶ Taktéž se o řešení situace snaží zasadit i regionální a sub-regionální organizace, včetně Africké unie („AU“) a Mezivládní úřad pro rozvoj („IGAD“).⁷ Jednou z příčin prozatímního neúspěchu zprostředkování je fakt, že mediační proces byl zprvu nekoordinovaný, nejasný a přišel se zpožděním. Až 29. ledna 2017 vydalo OSN, AU a IGAD společnou tiskovou zprávu, ve které prohlásily, že budou usilovat o koordinovanou a soudržnou strategii při zajištění zprostředkování.⁸

Prvním krokem v procesu mediace bylo sestavení *ad hoc* vysokého výboru - High Level Ad-hoc Committee on South Sudan, dne 5. prosince 2014 s cílem podporovat mírová vyjednávání. Výbor byl složen z prezidentů Jižní Afriky, Alžírsko, Čadu, Nigérie a Rwandy. Výbor se však nesešel až do poloviny června 2015, a od té doby neučinil ve věci

Reuters. April 12, 2017. Accessed June 11, 2017. <http://uk.reuters.com/article/uk-southsudan-war-idUKKBN17E2U1>.

¹ WIPPMAN, David. *International law and ethnic conflict*. Ithaca, N.Y.: Cornell University Press, 1998. ISBN 08-014-3433-5. str. 5

² LUCEY Amanda, KUMALO Liezelle. *Democratise or disintegrate How the AU can help South Sudan*. Accessed June 11, 2017 http://peaceoperationsreview.org/wp-content/uploads/2017/03/them_essay_kumalo_lucey_au_sudan.pdf

³ LUCEY Amanda, KUMALO Liezelle. *Democratise or disintegrate How the AU can help South Sudan*. Accessed June 11, 2017 http://peaceoperationsreview.org/wp-content/uploads/2017/03/them_essay_kumalo_lucey_au_sudan.pdf

⁴ South Sudan: February 2017 Monthly Forecast: Security Council Report. Accessed June 11, 2017. [http://www.securitycouncilreport.org/monthly-](http://www.securitycouncilreport.org/monthly-forecast/2017-02/south_sudan_28.php?print=true)

[forecast/2017-02/south_sudan_28.php?print=true](http://www.securitycouncilreport.org/monthly-forecast/2017-02/south_sudan_28.php?print=true).

⁵ *Instruments of Pain: Conflict and Famine*. Crisis Group. April 13, 2017. Accessed June 11, 2017.

<https://www.crisisgroup.org/global/instruments-pain-conflict-and-famine>.

⁶ Mediation Support Overview | UN Peacemaker." United Nations. Accessed January 03, 2017. <http://peacemaker.un.org/mediation-support>.

⁷ The Role of IGAD: *A Regional Approach to the Crisis in South Sudan*. Wilson Center. September 09, 2016. Accessed June 11, 2017. <https://www.wilsoncenter.org/event/the-role-igad-regional-approach-to-the-crisis-south-sudan>.

⁸ South Sudan: March 2017 Monthly Forecast: Security Council Report. Accessed June 11, 2017. http://www.securitycouncilreport.org/monthly-forecast/2017-03/south_sudan_29.php?print=true.

Jamam Camp, Zdroj obrázku: DFID - UK Department for International Development;
[https://commons.wikimedia.org/wiki/File:The_scale_of_the_problem_Jamam_refugee_camp_from_the_air_\(6972523516\).jpg](https://commons.wikimedia.org/wiki/File:The_scale_of_the_problem_Jamam_refugee_camp_from_the_air_(6972523516).jpg)

vyřešení konfliktu pomocí zprostředkování žádné významnější kroky.¹

Dne 2. července 2015 jmenoval předseda AU bývalého prezidenta Mali Alpha Oumar Konarého jako vysokého představitele AU pro Jižní Súdán. Podle prohlášení AU bylo cílem udržovat úzké styky s vedoucími IGAD a úžeji spolupracovat na mediačních procesech.² Ani toto však zatím nepřineslo žádné výsledky.

Vzhledem k vážnosti situace se do řešení konfliktu jako zprostředkovatel zapojil současný Generální tajemník OSN António Guterres.³ Rada bezpečnosti OSN vyjádřila podporu nejen jeho mediačních snah,⁴ ale i

úsili prezidenta Konarého, prezident Mogaeho, zvláštního vyslance Haysoma a zvláštního zástupce Shearer.⁵ Ani přes všechny tyto pokusy jak na mezinárodní, regionální, tak i sub-regionální úrovni zatím nebylo pomocí mediace dosaženo zastavení bojů a řešení sporu. Konflikt v Jižním Súdánu je příkladem toho, že nelze předpokládat, že spory jsou mediovatelné za

všech okolností a ve všech kontextech. V případě Jižního Súdánu je čím dál tím jasnější, že k zastavení bojů nepostačí pouze zprostředkování, ale bude muset být doprovázena autoritativními prostředky a metodami řešení sporů, jako např. sankcemi. Na druhou stranu v případě řešení etnického konfliktu je třeba, aby strany prošly transformací vzájemného vztahu, tak aby mohly proběhnout strukturální změny v rámci fungování znepřátelených etnických skupin a mohla být nalezena řešení uspokojující zájmy a potřeby všech stran.⁶ Mediace toto stranám nabízí, a proto jí, i přes počáteční neúspěch, nelze při řešení konfliktu v Jižním Súdánu zcela opustit.

Hana Láníková

¹ MOTSAMAI, Dimpho. *Assessing AU mediation envoys The case of South Sudan*. Report. Institute for Security Studies, pg 2.

² *Ibid.*

³ South Sudan: March 2017 Monthly Forecast: Security Council Report. Accessed June 11, 2017.
http://www.securitycouncilreport.org/monthly-forecast/2017-03/south_sudan_29.php?print=true.

⁴ *Ibid.*

⁵ *Reports of the Secretary-General on the Sudan and South Sudan*. Report no. S/PV.7950. May 24, 2017. Accessed June 11, 2017.
<http://www.securitycouncilreport.org/un-documents/south-sudan/>.

⁶ WIPPMAN, David. *International law and ethnic conflict*. Ithaca, N.Y.: Cornell University Press, 1998. ISBN 08-014-3433-5. str. 8

EVROPSKÉ PRÁVO

Směrnice o ochraně obchodního tajemství: *panta rhei*?

Dne 8. června 2016 přijal Evropský parlament a Rada směrnici (EU) 2016/943 o ochraně nezveřejněného know-how a obchodních informací (obchodního tajemství) před jejich neoprávněným získáním, využitím a zpřístupněním (dále jen „směrnice o obchodním tajemství“ nebo „směrnice“). Právním základem pro přijetí směrnice je tzv. obecná harmonizační klauzule, tj. čl. 114 Smlouvy o fungování EU (dále jen „SFEU“). Lhůta pro transpozici uplyne 9. června 2018. Účelem a smyslem tohoto textu je poskytnout nejen základní přehled o směrnici o obchodním tajemství, nýbrž i zamyslet se nad dopady, které tato směrnice bude mít na český právní řád. V této souvislosti je nezbytné zdůraznit, že již při prvním seznámení s touto směrnicí pozornému čtenáři vytane na mysli souvislost se směrnicí Evropského parlamentu a Rady 2004/48/ES o dodržování práv duševního vlastnictví (dále jen „směrnice o dodržování práv“ nebo „směrnice o dodržování práv duševního vlastnictví“).¹ Pokud je tedy uvažováno o implementaci směrnice o obchodním tajemství, nepochybně se nabízí srovnání s implementací směrnice o dodržování práv z duševního vlastnictví. Dílčím cílem tohoto textu je proto poskytnout zamyšlení, do jaké míry je vhodné a účelné, aby český zákonodárce postupoval při implementaci směrnice o obchodním tajemství obdobně jako v případě implementace směrnice o dodržování práv duševního

vlastnictví a ignoroval tak myšlenku řeckého filosofa Hérakleita z Efesu,² *panta rhei*.

Směrnice o obchodním tajemství navazuje na materiály Evropské komise „Evropa 2020“³ a komplexní strategii komunikovanou ve sdělení Komise Evropskému parlamentu, Radě, Evropskému hospodářskému a sociálnímu výboru a Výboru regionů dne 24. května 2011⁴. Cílem směrnice je stanovit na celém vnitřním trhu dostatečnou a srovnatelnou úroveň nápravy v případě zneužití obchodního tajemství.⁵ Stávající vnitrostátní pravidla podle Evropské komise nezajišťují v EU stejnou úroveň ochrany obchodního tajemství před zneužitím, což ohrožuje hladké fungování vnitřního trhu informací a know-how. Směrnice je založena na principu minimální harmonizace.⁶

¹ Na kterou se koneckonců v bodu 39 recitálu směrnice o obchodním tajemství i samotná tato směrnice odvolává, když zdůrazňuje, že je nutné jí ve vztahu ke směrnici o dodržování práv považovat za *lex specialis*.

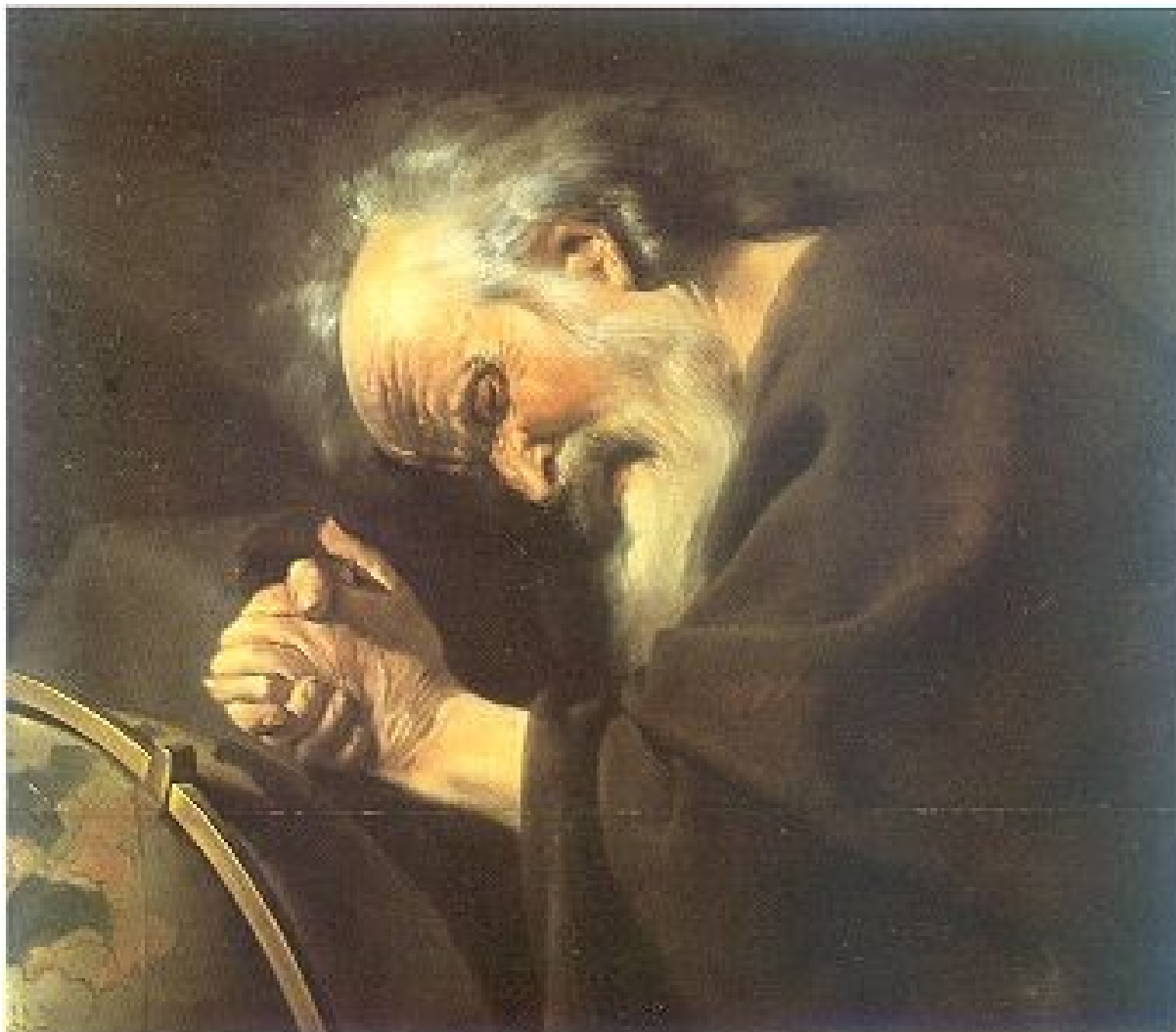
² V podrobnostech k osobnosti Hérakleita z Efesu a jeho učení viz KAHN, Charles H. *The art and thought of Heraclitus: an edition of the fragments with translation and commentary*. Cambridge: Cambridge University Press, 1981. ISBN 0-521-28645-X, s. 1-24.

³ Viz webové stránky strategie „Evropa 2020“ online dostupné na: http://ec.europa.eu/europe2020/europe-2020-in-a-nutshell/index_cs.htm.

⁴ Viz Sdělení Komise Evropskému parlamentu, Radě, Evropskému hospodářskému a sociálnímu výboru a Výboru regionů ze dne 24. května 2011 „Jednotný trh práv duševního vlastnictví. Podpora kreativity a inovací za účelem zajištění hospodářského růstu, vysoce kvalitních pracovních míst a prvotřídních výrobků a služeb v Evropě“, KOM(2011) 287 v konečném znění.

⁵ Je samozřejmě otázkou, do jaké míry se směrnicí daří těchto cílů dosahovat. Viz APLIN, Tanya. *A Critical Evaluation of the Proposed EU Trade Secrets Directive*. *Intellectual Property Quarterly*. 2014, 4, s. 257 a n.

⁶ Viz čl. 1 směrnice o obchodním tajemství.

Směrnice je rozdělena do čtyř kapitol. *In concreto* upravuje směrnice v kapitole první a druhé opatření z oblasti občanského práva, která by členské státy měly zakotvit do svých právních řádů na ochranu před neoprávněným získáním, zveřejněním a použitím obchodního tajemství. Obchodní tajemství je přitom vymezeno třemi aspekty: (i) informace tvořící obchodní tajemství musí být důvěrné (v tom smyslu, že nejsou obecně známé či běžně přístupné osobám v kruzích, které se běžně dotýkným druhem informací zabývají); (ii) měly by mít komerční hodnotu vzhledem ke své důvěrné povaze; a (iii) majitel obchodního tajemství by měl vyvinout přiměřené úsilí o zachování jeho důvěrnosti.¹ Zajímavé je, že dle

směrnice by obchodní tajemství měl mít možnost chránit nejen jeho původní majitel, ale rovněž také nabyvatelé licencí.

Směrnice dále výslovně vymezuje případy, kdy má být nabytí obchodního tajemství považováno za oprávněné (např. nezávislým objevem či pozorováním, zkoumáním, demontáží nebo testováním výrobku nebo

obsažená ve směrnici o obchodním tajemství vychází z definice zakotvené v Dohodě o obchodních aspektech práv k duševnímu vlastnictví (srov. čl. 39 Dohody). Touto dohodou je vázána i Česká republika (viz sdělení Ministerstva zahraničních věcí ČR č. 191/1995 Sb.). Lze proto uzavřít, že byť jazykové znění české právní úpravy a příslušného článku směrnice není zcela totožné, nevyžádá si tato problematika zásah do českého právního řádu (viz § 2985 zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník).

¹ Viz čl. 2 bod 1) směrnice o obchodním tajemství a bod 14 recitálu směrnice. V této souvislosti je nezbytné zdůraznit, že definice

předmětu, který byl zpřístupněn veřejnosti nebo který je oprávněně v držbě osoby, která informace získala).¹ Výslovně jsou upraveny situace, kdy se získání, využití nebo zpřístupnění obchodního tajemství považují za neoprávněné, přičemž klíčovým prvkem je neexistence souhlasu majitele obchodního tajemství.² V čl. 5 směrnice o obchodním tajemství jsou pak stanovené výjimky, kdy se nejedná o neoprávněné nakládání s obchodním tajemstvím, třebaže zde nebyl souhlas majitele. V kapitole třetí jsou upravena konkrétní opatření na ochranu před neoprávněným získáním, zveřejněním a použitím obchodního tajemství. Členským státům je uložena obecná povinnost upravit prostředky občanskoprávní ochrany splňující požadavky účinnosti, spravedlnosti, které nesmí být zbytečně složité či nákladné³ a zároveň musí být justičními orgány členských států uplatňovány přiměřeně a se zárukami proti zneužívání soudního řízení.⁴ Dále jsou stanoveny požadavky na délku promlčecí lhůty.⁵ Členské státy by podle čl. 9 směrnice o obchodním tajemství měly také zajistit zachování důvěrnosti obchodního tajemství, k němuž se osoby dostaly v průběhu soudního řízení.⁶ Dále mají členské státy povinnost upravit předběžná a zajišťovací opatření ve formě prozatímních soudních zákazů nebo předběžného zabavení výrobků porušujících právo.⁷ Přitom jsou stanoveny záruky, které mají zajistit spravedlnost a přiměřenost předběžných a zajišťovacích

opatření.⁸ Podle čl. 12 směrnice by mělo být mj. možné zakázat použití nebo zveřejnění obchodního tajemství, vyrábění, nabízení, uvádění na trh nebo používání výrobků porušujících právo (nebo za uvedeným účelem dovážení či skladování těchto výrobků) (výrobky porušující právo jsou definovány v čl. 2 odst. 4 směrnice) nebo nařízení vhodných nápravných opatření, která by měla spočívat mj. ve stažení výrobků porušujících právo z trhu či jejich zničení či upravení tak, aby byla odstraněna vlastnost porušující právo či zničení dokumentů, předmětů, materiálů, látek nebo elektronických souborů obsahujících nebo uplatňujících obchodní tajemství či jejich části nebo jejich odevzdání majiteli obchodního tajemství. Čl. 13 směrnice stanoví záruky, které mají zajistit spravedlnost a přiměřenost opatření stanovených v čl. 12 směrnice a možnost žádat za určitých podmínek namísto uvedených opatření finanční kompenzaci. Dále je zakotveno právo na náhradu škody majitele obchodního tajemství proti jeho porušiteli, přičemž jsou vyjmenovány skutečnosti, které by justiční orgány měly zohlednit při stanovování výše náhrady škody.⁹ Mezi další možná opatření pak patří nařízení zveřejnění rozhodnutí ve věci neoprávněného získání, použití nebo zveřejnění obchodního tajemství či jiného vhodného opatření za účelem rozšíření informací o rozhodnutí.¹⁰

Konečně ke čtvrté kapitole lze uvést, že v zájmu zajištění účinného uplatňování směrnice a splnění sledovaných cílů předpokládá tato kapitola uložení sankcí v případě nedodržení opatření předvídaných v čl. 9, 10 a 12 směrnice.¹¹ Dále je zakotveno ustanovení o

¹ Viz čl. 3 směrnice o obchodním tajemství.

² Viz čl. 4 směrnice o obchodním tajemství.

³ Viz čl. 6 směrnice o obchodním tajemství.

⁴ Viz čl. 7 směrnice o obchodním tajemství.

⁵ Viz čl. 8 směrnice o obchodním tajemství.

⁶ Vyloučením použití či zveřejnění takto získaného obchodního tajemství a dále formou opatření, která mohou justiční orgány přijmout na základě řádně odůvodněné žádosti strany, která musí zahrnovat min. (i) možnost vyloučit či omezit přístup k dokumentům obsahujícím obchodní tajemství, které předložili účastníci řízení nebo třetí osoby, a to zcela nebo částečně; (ii) omezit přístup na soudní jednání, pokud během něj může být sdělováno obchodní tajemství, a k příslušným záznamům nebo prepisům, (iii) zpřístupnit verzi soudního rozhodnutí bez důvěrných údajů, v níž jsou vynechány části obsahující obchodní tajemství.

⁷ Viz čl. 10 směrnice o obchodním tajemství.

⁸ Viz čl. 11 směrnice o obchodním tajemství.

⁹ Viz čl. 14 směrnice o obchodním tajemství. Náhradu škody lze však stanovit také jako paušální částku podle výše hypotetických honorářů v souladu s tím, co se předpokládá v případě porušení práv duševního vlastnictví.

¹⁰ Viz čl. 15 směrnice o obchodním tajemství.

¹¹ Viz čl. 16 směrnice o obchodním tajemství. V této souvislosti je vhodné zdůraznit, že vzhledem k vnitrostátní právní úpravě (srov. § 53 a 351 zákona č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů, resp. § 73 zákona č. 120/2001 Sb., o soudních exekutorech a exekuční činnost (exekuční řád) a

sledování a podávání různých zpráv týkajících se aplikace směrnice.¹

Ze shora uvedeného jsou patrné minimálně dvě skutečnosti. Zaprvé, řádná implementace si nepochybně vyžádá změny českého právního řádu.² Zadruhé, směrnice o obchodním tajemství je v mnoha ohledech velice podobná směrnici o dodržování práv z duševního vlastnictví.

Co se konkrétních příkladů ustanovení vyžadujících implementace týče, lze zmínit např. čl. 8. odst. 2 směrnice, který zakotvuje maximální délku promlčecí lhůty 6 let. V této souvislosti je třeba upozornit, že dle čl. 4 odst. 1 směrnice mohou vlastníci uplatňovat 2 druhy nároků. Jednak mohou podávat vlastnické žaloby (pokud je jim zasahováno do jejich majetkových práv), a pak také mohou podávat žaloby na náhradu škody. Uplatní se proto jak obecná právní úprava obsažená v § 629, tak i zvláštní úprava obsažená v § 636 OZ. Promlčecí lhůta tak bude subjektivní 3 roky a objektivní 10 (resp. 15 let).³ Jiným příkladem je problematika zachování důvěrnosti obchodního tajemství. Tato opatření totiž musí dle směrnice zahrnovat alespoň možnost (i) omezit přístup k dokumentům ve spisu; (ii) omezit účast na soudním jednání; (iii) omezit přístup k neanonymizovaným rozhodnutím.⁴ K tomu lze uvést, že (i) dle § 44 zákona č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „o. s. ř.“) mohou do spisu nahlížet pouze účastníci řízení a jejich právní zástupci a ostatní osoby pouze pokud prokáží právní zájem a předseda senátu jim to

povolí; (ii) omezit účast na ústním jednání umožňuje § 116 o. s. ř., přičemž v předmětném paragrafu je vysloveně zmíněno i obchodní tajemství a konečně (iii) anonymizace rozhodnutí je upravena (avšak zcela nedostatečně) v Instrukci Ministerstva spravedlnosti ze dne 20. června 2002, č. j. 20/2002-SM, kterou se upravuje postup při evidenci a zařazování rozhodnutí okresních, krajských a vrchních soudů do systému elektronické evidence soudní judikatury ve světle (viz § 14 instrukce), v Instrukci Ministerstva spravedlnosti ze dne 3. prosince 2001, č. j. 505/2001–Org, kterou se vydává vnitřní a kancelářský řád pro okresní, krajské a vrchní soudy (viz § 188 instrukce), a v Kancelářském řádu Nejvyššího soudu (viz § 115). Ve vztahu k dotčenému ustanovení směrnice se proto jeví jako nezbytné nově upravit (kromě otázky anonymizace) znění § 44 odst. 3 o. s. ř. vložení odkazu na ochranu obchodního tajemství a v návaznosti na to i upravit § 188 vnitřního a kancelářského řádu pro okresní, krajské a vrchní soudy.⁵ Právní úprava účasti na ústním jednání se naopak *prima facie* jeví jako dostačující.

Konečně v neposlední řadě lze poukázat např. na čl. 13 odst. 3 směrnice, který stanoví možnost pro žalovaného za splnění určitých podmínek⁶ podat návrh za účelem nařízení peněžité náhrady škody namísto opatření dle čl. 12 směrnice. Takováto právní úprava ovšem v českém právním řádu zcela absentuje.

Kromě shora uvedeného ponechává směrnice zajímavý prostor pro českého zákonodárce k „vylepšení“ právního řádu. Tak například čl. 7 odst. 2 směrnice zakotvuje právo žalovaného uplatnit přiměřená opatření, je-li žalobní návrh vůči němu směřující zjevně neopodstatněný a jedná-li se o zneužití procesního práva. V první řadě je nutné zdůraznit, že čl. 7 odst. 2 směrnice umožňuje, aby tato opatření byla

o změně dalších zákonů, ve znění pozdějších předpisů) by ovšem tento článek neměl z pohledu právního řádu ČR činit potíže.

¹ Viz čl. 17 a 18 směrnice o obchodním tajemství.

² Jak rozsáhlé budou, záleží na zvolené strategii věcně odpovědného gestora, kterým je v tomto případě Ministerstvo spravedlnosti ČR.

³ V tomto případě by samozřejmě bylo možné argumentovat tím, že směrnice neharmonizuje objektivní promlčecí lhůtu, nýbrž pouze subjektivní. To byl také koneckonců původní záměr Komise. Nicméně v rámci legislativního procesu došlo k reformulaci tohoto ustanovení, přičemž současné jazykové znění čl. 8 odst. 2 směrnice svědčí spíše tomu, že dopadá jak na objektivní, tak i subjektivní lhůtu.

⁴ Viz čl. 9 odst. 2 směrnice o obchodním tajemství.

⁵ I když je třeba poznamenat, že již dnes by měla být praxe taková, že soudy vykládají § 44 odst. 3 o. s. ř. *per analogiam* ve prospěch ochrany obchodního tajemství. Nicméně v zájmu právní jistoty by bylo dobré toto výslovně zakotvit v zákoně.

⁶ Nevěděl a vědět nemohl, že se jedná o obchodní tajemství; opatřením by mu vznikla nepřiměřená újma; peněžitá náhrada škody je pro žalobce uspokojivá.

uplatňována v samostatných řízeních. Pokud je uvažováno v těchto intencích, pak k tomu lze uvést, že žalovaný může podat žalobu na náhradu škody, přičemž by zde mohlo dojít i ke spojení řízení dle § 112 o. s. ř. Avšak současná česká právní úprava neobsahuje dostatečné záruky proti svévolnému nebo zřejmě bezúspěšnému uplatňování práva.¹ Inspiraci by přitom bylo možno hledat v zahraničí, kdy např. v Rakousku existuje ustanovení o odsouzení k zaplacení přiměřeného odškodného pro případ svévolného vedení rozepře.² Jiným příkladem může být možnost soudů v případě nařízení stažení výrobků porušujících obchodní tajemství z trhu na návrh vlastníka obchodního tajemství nařídit, aby byly tyto výrobky odevzdány charitativní organizaci.³

Co se týče zvolené strategie implementace, je v této souvislosti vhodné znovu připomenout slova řeckého filosofa Hérakleita z Efesu, *panta rhei*. Do češtiny se tato slova často překládají poněkud nepřesně jako: „*nevstoupíš dvakrát do téže řeky*“. Ve skutečnosti by mnohem přiléhavější překlad zněl: „*všechno plyne*“, neboť dle Hérakleita se všechno mění, jakkoliv svět zůstává stále tentýž.⁴ Na každý pád teoreticky může věcně odpovědný gestor přistoupit k implementaci shora popsané směrnice třemi způsoby. Zaprvé, může přijmout zvláštní zákon, jako byl přijat v případě směrnice o dodržování práv z duševního vlastnictví. Zadruhé, může se pokusit „rozpustit“ implementační ustanovení do velkých kodexů soukromého práva (tj. do OZ a o.s.ř.). Zatřetí, může se pokusit společně s věcným gestorem (tj. v tomto případě

Ministerstvem kultury ČR) upravit český zákon, do kterého byla implementována směrnice o dodržování (tj. zákon 221/2006 Sb., o vymáhání práv z průmyslového vlastnictví a o změně zákonů na ochranu průmyslového vlastnictví).⁵

Jako nejvhodnější varianta se přitom zdaleka jeví možnost upravit příslušná ustanovení občanského zákoníku a občanského soudního řádu tak, aby odpovídala znění směrnice. Již nyní totiž jak občanský soudní řád, tak občanský zákoník (zejména v § 2976, 2985 a 2988) obsahují relativně komplexní ochranu obchodního tajemství. Tříštění této právní úpravy není s ohledem na princip právní jistoty rozhodně žádoucí. Navíc se nelze zbavit dojmu, že implementace směrnice o dodržování práv z duševního vlastnictví nebyla nejpovedenější. Jistě, samotná směrnice o dodržování až na malé výjimky⁶ nepřináší praxi žádné zásadní interpretační obtíže, avšak prostý přepis znění směrnice do vnitrostátního zákona není s ohledem na specifický jazyk unijních právních aktů téměř nikdy žádoucí. Závěrem proto nezbyvá nežli vyjádřit naději, že stejně jako Hérakleitos z Efesu i věcně odpovědný gestor si je vědom toho, že čas plyne a není možné (ba ani vhodné a účelné) na problémy dneška aplikovat řešení včerejší.

Petr Navrátil

¹ Viz DVOŘÁK, Bohumil. Zneužití práva v civilním procesu. In TICHÝ, Luboš, Solange MASLOWSKI a Tomáš TROUP, ed. *Zneužití práva*. Praha: Centrum právní komparistiky Právnické fakulty Univerzity Karlovy v Praze, 2016. ISBN 978-80-87975-43-5, s. 243 an.

² Viz § 408 rakouského ZPO.

³ Viz čl. 12 odst. 3 směrnice o obchodním tajemství.

⁴ KARL-MARTIN DIETZ. 3 a HERAKLIT VON EPHEUS UND DIE ENTWICKLUNG DER INDIVIDUALITÄT. *Heraklit von Ephesus und die Entwicklung der Individualität*. Stuttgart: Verl. Freies Geistesleben, 2004. ISBN 9783772512735, s. 60.

⁵ Jakkoliv je v této souvislosti nezbytné připomenout, že ve skutečnosti byla směrnice o dodržování práv z duševního vlastnictví implementována rovněž zákonem č. 216/2006 Sb., kterým se mění zákon o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon). Tento zákon přitom měnil *inter alia* i občanský soudní řád.

⁶ Viz § 5 zákona č. 221/2006 Sb., o vymáhání práv z průmyslového vlastnictví a o změně zákonů na ochranu průmyslového vlastnictví, a HORÁČEK, Roman. *Zákon o ochranných známkách: Zákon o ochraně označení původu a zeměpisných označení; Zákon o vymáhání práv z průmyslového vlastnictví : komentář*. 2., podstatně dopl. vyd. V Praze: C.H. Beck, 2008. Beckovy texty zákonů s komentářem. ISBN 978-80-7400-058-4, s. 543.

AKTUALITY

Přednáška Sira Michaela Wooda na PF UK

Stránka | 20

Dne 22. března 2017 uspořádala Česká společnost pro mezinárodní právo (ČSMP) ve spolupráci s Katedrou mezinárodního práva PF UK přednášku s navazující diskuzí odborníků z oblasti mezinárodního práva, členů ČSMP a studentů se Sirem Michaelem Woodem.

Sir Michael Wood dlouhodobě působil jako právní poradce britské Foreign and Commonwealth Office a v loňském roce byl znovu zvolen Valným shromážděním OSN do Komise pro mezinárodní právo na další pětileté funkční období. V návaznosti na své působení v tomto orgánu přednesl na půdě PF UK příspěvek na téma současné práce Komise na identifikaci obyčejového mezinárodního práva.

Sir Michael na úvod své přednášky připomněl, že Komise, ač ji nelze chápat jako legislativní orgán, za dobu své existence významně

právních otázek, jako například mezinárodní odpovědnost států či imunity státních představitelů, vyžaduje podrobné prostudování. Nezávazný charakter výstupů Komise navíc zmírňuje nejen riziko neochoty států vypracované návrhy ratifikovat, ale i nebezpečí odloučení samotných návrhů od podrobných výkladů Komise obsažených v doprovodných komentářích. Za důvodnou kritiku hodnou pozornosti nicméně Sir Michael považuje připomínky, že volba členů Komise se značně zpolitizovala a odborné kvality kandidátů mohou hrát jen marginální roli.

V následné části přednášky se Sir Michael podrobněji zabýval identifikací důkazů existence dvou prvků normy obyčejového mezinárodního práva, a sice ustálené praxe států (*usus longaevus*) a přesvědčení o její závaznosti (*opinio juris*). Co se týče prvního elementu, Komise se rozhodla pro široké pojetí, když připustila zohlednění nejen praxe států, ale též mezinárodních organizací. Ve svých závěrech naopak odmítla vzít v úvahu

též chování nestátních aktérů. Sir Michael zde nicméně upozornil, že zprávy vydávané nestátními aktéry, například Mezinárodním výborem Červeného kříže, mohou Komisi posloužit jako přehled zkoumané praxe v určité oblasti. Ani v případě druhého prvku obyčejové normy Komise nepřikročila k restriktivnímu výkladu. Ve svých prozatímních závěrech tak zakotvila pouze demonstrativní výčet důkazů, z nichž lze vyvodit přesvědčení států

o závaznosti dané praxe, kam vedle veřejných prohlášení, právních posudků, diplomatické korespondence či jednání v souladu s rezolucemi přijatými v rámci mezinárodních organizací zařadila i ustanovení mezinárodních smluv a rozhodnutí domácích soudů.

přispěla nejen ke kodifikaci, ale též k rozvoji mezinárodního práva. Navzdory řadě úspěchů je však zároveň terčem kritiky pro pomalé tempo své práce, nevhodný výběr právních témat a převažující nezávaznost vypracovaných návrhů. Dle Sira Michaela jsou však podobné výtky neoprávněné, neboť řada

Závěrem svého vystoupení a následné diskuze doporučil Sir Michael s ohledem na význam pravidel obyčejového mezinárodního práva sledovat vývoj práce Komise na tomto tématu a vyjádřil své přesvědčení, že výsledná zpráva Komise poskytne expertům z akademické sféry i advokátní praxe chybějící návod při hledání a prokazování prvků tohoto pramene mezinárodního práva.

Nikola Klímová

‘POST-CONFLICT JUSTICE IN UKRAINE’

společná konference Ukrajinského helsinského výboru (UHUHR), Evropské společnosti pro mezinárodní právo (ESIL) a Ukrajinské společnosti pro mezinárodní právo (UAIL)
Kyjev, 25. - 27. května 2017

Ve dnech 25. - 27. května 2017 proběhla v Kyjevě vědecká konference s názvem

Postkonfliktní spravedlnost na Ukrajině ('Post-Conflict Justice in Ukraine'). Této události se zúčastnili Ganna Yudkivska, soudkyně ESLP, Mykola Gnatovskyy, předseda CPT, André Nollkaemper, předseda ESIL, Pavlo Klimkin, ministr zahraničních věcí Ukrajiny, Mary L. Yovanovitch, zvláštní velvyslankyně USA na Ukrajině, Arkadiy Bushchenko, předseda UHUHR a další zástupci významných mezinárodních institucí, představitelé vědy a zahraniční odborníci z praxe.

Jedním z nejzajímavějších byl příspěvek Marko Milanovice z University of Nottingham, který se podělil o své zkušenosti z hodnocení činnosti ICTY (Mezinárodního trestního tribunálu pro bývalou Jugoslávii). Tvrdil, že výsledky dotazování prokázaly, že lidé jsou ochotni věřit ve spravedlnost soudního řízení pouze, pokud je to v souladu s jejich osobním přesvědčením, a tedy praxe ukázala, že pouze 10 % Srbů souhlasí s rozhodováním ICTY, 90 % si myslí, že se jedná o nelegitimní soudní postup. S ohledem na to, že Ukrajina se obrátila s žalobou na Mezinárodní trestní soud, Dr. Milanovic poukázal, že nelze počítat s tím, že veškeré obyvatelstvo Ukrajiny se závěry MTS bude souhlasit.

Důležitou událostí konference byla Skype přednáška Prof. M. Cherifa Bassiouni, který je často označován za „kmotra mezinárodního trestního práva“. Název této přednášky byl „The Future of Post-Conflict Justice in Light of Contemporary Low Level Conflicts and the Use of Automatic Weapons Systems“.

Jedním z hlavních hostů konference byl soudce Ústavního soudu Jihoafrické republiky, Albie Sachs. Vystoupil s přednáškou s názvem „Meeting the Man Who Put the Bomb in my Car: Former Constitutional Court Justice Albie Sachs speaks about transitional justice in South Africa and Kenya“. Hovořil o vlastní zkušenosti setkání s osobou, která ho chtěla zabít během výkonu funkce. Přednáška směřovala k tomu, že každý konflikt dříve nebo později končí a že je důležité se naučit žít spolu. Soudce Sachs vyslovil myšlenku, že Rusové a Ukrajinci jsou si bratři, že je zapotřebí si to co nejrychleji uvědomit a najít cestu k ukončení konfliktu.

Během konference probíhala plodná debata o tom, jak vyřešit situaci na Ukrajině. Celkový závěr události by se dalo shrnout ruským příslovím „На Бога надейся, а сам не плошай“ (v překladu do angličtiny – „Fortune helps those who help themselves“). Mezinárodní soudy ať už Mezinárodní soudní dvůr, Mezinárodní trestní soud nebo Evropský soud pro lidská práva samy o sobě situaci na Ukrajině nevyřeší. Je zapotřebí zvolit správnou cestu především na vnitrostátní úrovni.

Alla Tymofeyeva